

ЦИЈЕНА:

За Црну Гору на годину 8 круна, на по године 4 круне.
За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 12 круна до године 6 круна.

За све остале земље годишње 20 франка у злату, на по године 10 франка у злату.

Преплата се прима само у годишњим и полугод. роковима.

Поједини број 20 пара.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ

Власник: Државна Штампарија

Издаје суботом

Одговорни уредник: Филип Јарговић.

Велики Књаз ВЛАДИМИР АЛЕКСАНДРОВИЋ

У четвртак преминуо је у Петрограду последице само дводневног боловања Њ. Ц. В. Велики Књаз Владимир Александровић, најстарији брат блаженопочившег Цара Александра III., а исти стриц срећно владајућег Њ. Ц. В. Цара Николе II. Покојни Велики Књаз заузимао је у војсци највиши генералски чин, а био је главнокомандујући гардијске војске и петроградског војног округа до 1905. Учествовао је у потоњем великом рату за ослобођење Балкана као командант дивизије, у коме се одликовао и добио други степен Св. Владимира с мачевима, трећи степен Св. Ђорђа и златну сабљу са бриљантима.

Са нашом Књажевском Кућом, која у покојнику губи једног свог великог и искреног пријатеља, учествује и цијела Црна Гора у жалости руског Царског Дома и моћне братске Русије, своје вјековне заштитнице.

Вјечна му памјат!

Поводом смрти Великог Књаза Владимира Александровића био је јуче у 11 сати прије подне свечани парастос у катедралној цркви, на коме је чинодјејствовао Високопреосвештени Господин Митрополит Митрофан са мјесним свештенством. На парастосу су присуствовали: Њ. Кр. В. Престолонашљедник Књаз Данило, Њ. В. Књаз Петар, сви чланови царско-руске легације, дипломатски заступници Србије, Бугарске и Грчке, сви наши министри и великодостојници, све војничке и грађанске власти и велики број народа, а пред црквом постројена чета питомаца официрске школе одавала је почаст.

Послије парастоса Њ. Кр. В. Књаз Нашљедник и Њ. В. Књаз Петар одвезли су се у царско-руску легацију, да отправнику послова г. Штајну лично изјаве Своје дубоко саучешће у жалости, која је постигла руски Царски Дом и братски нам руски народ.

Тек што је на Цетиње стигла вијест о смрти покојниковој, предсједник Министарског Савјета г. д-р Л. Томановић од стране Књажевске Владе изјавио је саучешће царско-руском отправнику послова г. Штајну.

За покојним Великим Књазом наређена је дворска корота за десет дана.

Дворске и дипломатске вијести

— Њихова Краљевска Височанства Књаз Нашљедник и Књагиња Нашљедниковица, који су на Цетиње дошли у прошлу недјељу, отпутовали су јутрос на Ријеку.

— Њихова Височанства Књаз Мирко и Књагиња Наталија вратили су се у уторак с Ријеке на Крушевац.

— Његово Височанство Књаз Петар допутовао је у уторак на Цетиње, а јуче се вратио на Ријеку.

— Г. Николај Николајевић Дјаченко, нови секретар оvd. царско-руског посланства, приснио је на Цетиње.

ЗАПИСНИК Х РЕДОВНЕ СЈЕДНАЦЕ ЦРНОГОРСKE НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

држане 22. децембра 1908. год.

Председавао предсједник

М. Ђукановић

Секретар

С. Драговић

Почетак у 2 сата послје подне.

За министарским столом г. г. министри: др. Томановић, Војводић, Вукотић и Пламенац, као и владини повјереници Јовановић и Јерговић.

Сједницу је отворио предсједник Ђукановић с напоменом, да записници VIII. и IX. редовне сједнице нијесу готови.

Секретар Драговић прочитао је у изводу жалбу официра Стана В. Ђетковића с друштвом из Бери.

Владин повјереник Јерговић изјављује, да је прочитана жалба постала безпредметна, тиме, што је већ спорни новац жалиоцима исплаћен.

Предсједник Ђукановић напомиње, да се жалба има, по пословнику, упутити одбору за молбе и жалбе, који ће то констатовати.

Прије пријелаза на дневни ред узео је ријеч Р. Бошковић и говори о опструкцији посланика потписника протеста због познатог напада на стан Вулетихов, што јако жали, као жали и то, што је влада неоправдано оптужена, да је то њено дјело, што не стоји, о чему су се могли увјерити из изјаве министра-предсједника, да су изгредници притворени прије него је протест и поднесен, дакле, да је поступила по закону. Апелујући на владу, да се кривци најстроже казне, тим прије што су ови органи полицајске власти, он предлаже и једну резолуцију у том смислу, коју и Скупштина прихвата.

Министар-предсједник др. Томановић обећава, да ће се предузети све могуће законске мјере, да се кривци казне, увјерен да ће само истина побиједити, те да се неће моћи скрити, пошто је дјело извршено јавно. У осталом понавља и наглашава, да је надлежна власт одмах учинила своје, као: пријеступнике лишила службе, притворила и истрагу над њима наредила, те да влади дужност налаже, да врши закон и без резолуције скупштинске.

Потпредсједник Николић је мислио, да се већ јуче преко овог пријешло, тврдећи, да предвођачи изгрета слободно шетају противно министровој тврдњи, да су сви притворени и т. д.

Министар Пламенац изјављује, да је клевета Николићев навод, да су кривци на слободи, као што је клевета и то, да је ово дјело владино, која ће против клеветника оптужбу подићи.

Потпредсједник Николић реагира на Пламенчеву изјаву, да су потписници протеста другови лица осуђених за великоиздају.

Министар Пламенац се изјашњава, да он није рекао онако, како је то Николић схватио, већ да је казао, да они симпатизују онима, који су у прошлој години стварали познате догађаје у Шавнику, Пиви, Грахову и т. д.

Потпредсједник Николић се позива на стењографске биљешке.

Министар Пламенац и потпредсједник Николић улазе у препирку и узајамна објашњавања.

Предсједник Ђукановић вели, да је имао право удаљити публику са галерија, а то право даје му чл. 145. пословника скупштинског.

Л. Петровић износи догађај како га је пратила тајна полиција у септембру мјесецу о. г. једном приликом, кад је био на Цетињу у друштву са неким Бокелом, што га је страшно изненадило и није могао замислити, да се тако може поступати с једним народним послаником, а нарочито послаником назора каквих је он. У вези с овим синоћни га је догађај одвећ узбудио и само тако узбуђен могао је сједницу напустити а никако друкче.

Министар Пламенац изјављује, да влади није ништа познато о догађају, који је Петровић изнио, те да жели да он о томе интерпелише министра унутрашњих дјела, као надлежног.

С. Драговић препоручује, да влада убрза провађање поступка по овој афери, како би се што прије сазнао исход ствари, и за то је, да се ово већ скине с дневног реда.

Ђ. Драговић изгледа чудновата ова работа — подноси се и усваја резолуција, а међутим се преко овог још јуче пријешло.

Ф. Челебић сматра, да је сваком дужност, да неред утишава а не да га помаже.

Пријешло се на дневни ред: наставак претреса у појединостима приједлога буџета државних прихода и расхода за 1909. годину.

Извјестилац Драговић је прочитао партију 58.

Д-р Радловић је за то, да се укине позиција 2. ове партије, наиме, да се укине мјесто секундарног лекара у болници, чиме би се учинила уштеда од 3,000 круна, наводећи, да ту дужност у ствари врши овлашћени областни лекар, којему је дужност држати амбуланцу као и свим лекарима по унутрашњости у свако доба и дана бесплатно, а ту дужност врши у болници, док је пак дужност управника исте: лијечење у њој специјалних болесника и вршење хирурگیјске праксе. У осталом пада му у очи, да је на Цетињу више лекара по по свима другим мјестима земље, те предлаже, да се то мјесто укине као луксузно, док се бар лекарима не попуне сва важнија мјеста у држави.

Извјестилац Драговић вели, да је одбор састављајући ову позицију руковођен тиме, да се болесници не лијече само рецептима већ и његом, те да је нашао потребним, да остане предложено мјесто секундарног лекара, који ће ту стално бити и по потреби лијечити, а осим тога одбор је за добро нашао, да се на чистину већа пажња препоручи.

Д-р Радловић и извјестилац Драговић улазе у узајамна објашњења. Овдје су узели још ријеч и Л. Петровић, Р. Бошковић и В. Кривокапић, који предлаже, да се прво попуне лекарима предвиђена мјеста за исте у унутрашњости па тек онда ова 4 за варош Цетиње, што је и Скупштина усвојила а у осталом ову је партију примила по пројекту.

Извјестилац Драговић је прочитао партије: 59., 60., 61. и 62., које су усвојене без дебате по пројекту с приједлогом одборовим, да Скупштина од владе затражи, да се питање о болницама регулише у смислу једног ранијега скупштинског ријешања.

Даље је прочитао партије: 63., 64. и 65., које су примљене такође без дебате по пројекту с одборовим приједлогом, да влада обрати бољу пажњу на дом за умоболне на Даниловграду.

Затим је прочитао партије: 66., 67., 68. и 69., које су без дебате усвојене по пројекту, како их је и одбор предложено. Надаље чита партију 70., у којој одбор предлаже нову — 4 — позицију, одредив 500 круна наиме помоћи друштву за за потпомагање наших заната и трговине.

Владин повјереник Јерговић налази, да би овој новој позицији било мјесто у партији 72., па предлаже, да се тамо пренесе, што се и усваја, а у осталом ова се партија прима по пројекту, као и партија 71.

Извјестилац Драговић чита партију 72., коју је одбор у позицији 3., земљорадња, повећао за 10,000 круна.

Шћ. Мартиновић вели, да је свијема нама на срцу пољопривреда, али је за то, да за ову годину остане на 4.000 кр., као што је то и влада предложила, док се виде резултати лањског кредита во-тираног на пољопривреду уопште, а же-љно би чути какав се успјех постигао у том погледу.

Извјестилац **Драговић** напомиње, да је одбор повисио ову позицију и не рачу-најући на раније кредите одобрене на пољопривреду, о чему ће се видјети ра-чуни у своје вријеме, као ни на постиг-нуте резултате у том правцу.

Владин повјереник **Јерговић** вели, да се резултати, који се очекују од пољо-привреде, не могу нигдје одмах опазити ич уочити, пани код нас, а што је лањ-ски кредит био већи од овогодишњег, то је зато што је њиме требало ударити основ нашој рационалној пољопривреди уопште.

Р. Бошковић налази, да су код нас и трговине и занати запостављени, а и с привредом да не стојимо боље, јер док се у напредним земљама земљорадња обрађује рационално, докле наш сељак о томе ни појма нема, већ то врши примитивно. И он напомиње, да се од кре-дита утрошеног на пољопривреду не може одмах успјех очекивати. Не сумња у исправност трошења лањског кредита и тражи, да се усвоји одборов приједлог.

Извјестилац **Драговић** попушта од од-борског приједлога смањујући га за 2.000 круна, у које да се урачуна усво-јени додатак на лекаре од 1.500 круна и оне 300 кр. на аутомобил, а у оста-лом да се још којим повећањем допуни.

Р. Бошковић вели, ако је буџетска не-могућност, онда да се укине начелик у привредном одјелењу, а мјесто њега по-стави један млађи чиновник.

Шћ. Мартиновић се објашњава с **Р. Бошковићем** велећи, да он не сумња у те рачуне већ тражи о њима изјашњење.

Потпредседник **Николић** указује на лањски кредит одобрен на нашу пољо-привреду и жали, што нема присутног начелика привреде, који би се изјаснио, како је у Никшићу рађено, наводћи како је онамо арендирано за државни расадник код добрих имања једно лоше земљиште на које се плаћа 2.000 круна годишње аренде, док не дава прихода ни за 50 круна.

Владин повјереник **Јерговић** каже, да је прије но је закупљено земљиште о ком Николић говори, изашиљана нар-очита комисија за пријеглед земљишта, на основу чијег је извјештаја и односног приједлога привредног одјелења одо-брен од Министарства закуп тога зем-љишта.

Потпредседник **Николић** и владин по-вјереник **Јерговић** улазе у објашњење.

Ј. Дрљевић напомиње, да се у свом ранијем говору симпатично изјаснио о овом одборском повећању, али да одбор на основу јасних законских прописа не-ма у томе право иницијативе већ влада, при чему и сада остаје. Што се пак тиче имања узетог за државни расадник у Никшићу, вели да се о том питању рас-прављало и у Привредном Савету, чији је он члан био, наводећи, да су стручни по том послу заступали мишљење да за давање добрих примјера јер на до-бром свако може добре резултате добити, треба узети лоше земљиште, док је он с и другима противног мишљења, али је прво превладало. То је један узрок, а други је онет то, што је око тог имања утрошен извјесан државни новац.

Потпредседник **Николић** се објашњава с **Дрљевићем** и вели, да је власник до-точниог добра могао исплатити држави њен утрошени новац, те да отпада т околноост у корист закупљивања тог имања.

Владин повјереник **Јовановић** као и раније тако и сада изјављује, да је не-згодно и противно закону, да посланици узимају иницијативу у повећавању поје-диних буџетских цифара што је такђе и теорији противно, али с обзиром, да је овај издатак продуктиван, слаже се с извјестеоцем **Драговићем**, с тим, да се досадашња и евентуална посадашња по-већања извјесних буџетских партија ставе на рачун ових 10.000 круна, у противном да влада неће од тога правити питање.

Извјестилац **Драговић** вели, да се цје локупно повећање по извјештају састоји у неких 2.000 кр., што је споразумно с владом учињено.

О. Рибез не жали, што се на привреду даје, но жали, што се у томе грјеша као и пр. куповањем једног коња, који је с трошковима стао досада државу око 3.000 круна, док данас не би дао ни 200 круна.

Б. Дреџун вели, да је неоправдано пријети и оно што је влада предложила, ако се од пољопривреде на коју је лан-толики новац одобрен, буде виђало ко-ристи као досада.

Он је зато, да се пољопривредна пре-дузећа подједнако чине по областима.

Кр. Томовић се слаже са владиним приједлогом.

Министар **Пламенац** изјављује, да влада

у начелу пристаје на приједлог да се сума од 10.000 кр. умањава на рачун по-вишења појединих партија, што је и Скупштина усвојила, а у осталом ова је партија примљена по приједлогу буџета.

Председник **Ђукановић** је дао 15 ми-нута одмора, а после овог наставио прекинуту сједницу.

Извјестилац **Драговић** је прочитао пар-тије: 73. и 74., коју је одбор у позицији 1. смањено са 200 круна, па партије: 75., 76. и 77., које су без дебате примљене по пројекту с наведеном измјеном у из-вјештају.

Даље чита партију 78.

Ст. Булатовић налази, да је сума од 1.000 круна предложена за повратак у дом ливну сиромашних радника сасвим не-знатна према великом броју наших рад-ника на страни као и на садашње прилике, те је за то, да се ова партија односно позиција или повећа или укине ако се мисли оволика оставити.

Министар-председник д-р **Томановић** налази умјесном предговорникову мисао, али напомиње, да се нема средстава и да је ова сума предвиђена само за поје-динце, јер за све раднике и много већа сума била би ништивна, изјављујући, да је влада преко цијеле године озбиљно мислила о овом питању па и ступала у преговоре с појединим паробродским друштвима, али без успјеха, јер с једне стране нема се средстава а с друге опет ни друштва се не одзивају повољно.

Партија ова примљена је по пријед-логу буџета.

Извјестилац **Драговић** чита даље пар-тије: 79., 80., 81., 82., 83., 84., 85., 86., 87., 88., 89., 90. и 91., које се без дебате усвајају по приједлогу с измјеном по из-вјештају у партијама 86. и 89., које је овај по у двије раздвојио, а позиција 1. и 3 партије 92. примљене су по извје-штају с напоменом извјестиоца **Драго-вића**, да одборска измјена у позицији 1. гласи на 900 а не на 720 круна, што је штампарска грјешка, док је позиција 2. усвојена по пројекту.

Затим је прочитао партије 93. и 94., које се без дебате прима у по приједлогу.

Надаље чита партију 95., коју је одбор у позицији 5. повећао са 200 круна.

Министар правде д-р **Томановић** тражи једног дијурнисту у Министарству правде, напомињући, да ће идуче године бити овећег рада, а нема до 1 писар.

Д-р **Радловић** вели, да није потребан дијурнист ако је начелик стручан, у прогивном да јесте.

Извјестилац **Драговић** прима приједлог министра правде, па и Скупштина, а у осталом ова је партија усвојена по при-једлогу буџета, као и партије: 96., 97., 98., 99., 100., 101., 102., 103. и 104.

Извјестилац **Драговић** чита партију 105., чији је кредит одбор усвојио тим, да се плате чланова обласних судова распореде према њиховој спреми и го-динама службе.

Министар правде д-р **Томановић** вели, да би се усвајањем оваког приједлога довело у неприлику Министарство правде, које то не може учинити ако не би било стручне комисије, јер није лако измјерити способност судија, којих има са више година службе а мање способности и обрнуто.

Извјест. **Драговић** указује на кондуит-листе, које у свима надлештвима постоје, помоћу којих као и извјештај старје-шина обласних судова могло би се то прилично постићи, признајући, да је те-жак посао извршити ову квалификацију судија.

Министар правде д-р **Томановић** на-лази умјесним овај приједлог, али налази незгоду и у томе, што ће изаћи убрзо закон о чиновницима грађанског реда, те да се неће имати довољно времена за овај посао.

Извјестилац **Драговић** мисли да би се ово питање могло за сада извести бар-иako, да неки од судија остане на доса-дашњој плати, неком да се повиси, а не-ком одреди додатак.

Ј. Дрљевић налази немогућном ову квалификацију судија поглавито с тога, што нијесу сви једнаког школовања, по-го ће питање ријешити закон о чинов-ницима грађанског реда.

Министар правде д-р **Томановић** на-помиње, да буџет чим се одобри стаје на снагу као закон, па би био за то, да судије ту повишицу добију тек мин. де-кретом, што је и владин повјереник **Јо-вановић** имао такође рећи, на додајући, да таква пракса постоји и у страном бу-џетирању.

Партија ова усвојена је по пројекту с измјеном по извјештају у позицији 5., као и напоменом редигованом и смислу при-једлога Министарства правде.

Извјестилац **Драговић** чита партије: 106., 107., 108., 109. и 110., које су без дебате усвојене по пројекту, како их је одбор оставио.

Послије тог чита партију 111. односно издржавања ванбрачне дјеце.

Шћ. Мартиновић указује на жалосно стање ванбрачне дјеце код нас и вели, да су судови више у немогућности, да

им налазе мјеста за издржавање, обзи-ром на малу плаћу и скупе животне на-мирнице, па да би требало за то наћи сходан начин у сагласју с владом.

Министар правде **Томановић** се слаже с **Мартиновићем**, напомињући, да је и он о томе мислио и радио али да није могао наћи за то начина другчије но да се оснује дом за ванбрачну дјецу и порођај ванбрачних погрјешница, о чему је намјеран поднијети и један за-конски приједлог.

Ова је партија усвојена по приједлогу, као и партија 112.

Извјестилац **Драговић** је прочитао пар-тију 113., коју одбор мијења у позицији 2. чинећи уштеду од 3.600 круна укида-њем 5 стражара при Централном Казне-ном Заводу у Подгорици.

Д-р **Радловић**, који овај завод из-ближе познаје, за то је, да их остане 21, као што је и влада предложила, пошто је потреба.

Министар правде д-р **Томановић** напо-миње, да је број тих стражара повишен по потреби и тражењу управе тог завода.

Извјестилац **Драговић** вели, да је од-бор, не рачунајући на број затвореника већ на начин грађења здања, нашао, да је довољан број њих 16, те је 5 укинуо у сагласју с владом.

Р. Бошковић указује на лањску на-помену донешену односно завођења ра-да у овом заводу, истичући користи о-туда, и тражи од владе одговор, да ли је у том правцу ништа рађено.

Министар правде д-р **Томановић** одго-варајући **Бошковићу** вели, да није ништа рађено у том правцу, а није се имало ни кредита ни времена, јер се ту хоће поред првог још и претходан рад и сту-дија.

Р. Бошковић држи, да би било у оп-штем напретку кад би се на ту сврху вотирао извјесан кредит.

Мин. правде д-р **Томановић** обећава да ће влада узети ствар у проучавање и идуче године поднијети о том приједлог.

Партија ова примљена је по приједлогу с измјеном по извјештају у позицији 2., а партије 114. до 128. примљене су без дебате такође по приједлогу, како их је и одбор оставио.

Извјестилац **Протић** чита партију 129.

Р. Јакојевић говори о позицији 3. ове партије и налази, да је њоме предвиђени геометар излишан, о чему се увјерио ово-годишњом праксом на путу.

Владин повјереник **Јовановић** одгова-рајући **Ракочевићу** вели, да је предложен геометар не само излишан него је по-требно и њих 4, нарочито кад је у из-гледу класифицирање земаља.

Ракочевић објашњава се са **Јованови-ћем**, послјије чега је ова партија прим-љена по приједлогу, као и партије 130. до 136. осим што је у 135. отпала ријеч „подизање“ по извјештају без дебате.

Извјестилац **Протић** чита партију 137., коју одбор усваја онако, како ју је влада предложила, с тим, да ова дадне плате по спреми капетана и по годинама служ-бе, тако да неки имаду предложену плату, неки додатак поврх своје старе плате, а неки да остану на својој на-гради.

Извјестилац **Драговић** је сада за то, да оно, што је усвојено за класифика-цију чланова обласних судова, вриједи и за племенске капетане.

Р. Бошковић се не може сложити ни с **Драговићем** ни с одборовом напоме-ном, јер је капетанима мала плата, те би неки остао на 600 кр., док би други имао и 960, што би им убијало углед у очима народа и жељу овога, да се парнички код оног капетана, који бољу плату има. Њима се нема што мање дати од 960 кр.

Извјестилац **Драговић** признаје, да има и таквих капетана, који не би заслужи-вао ни 600, а камо ли 960 круна, и са-гласан је, да се способни добро плате. Вели, да не стоји **Бошковићева** примједба, да ће народ тражити оног који је добро плаћен.

Министар **Пламенац** изјављује у име владе, да ће ова покушати ову класи-фикацију капетана ако се може.

Потпредседник **Николић** мисли, да је свима посланицима добро познато, како велике послове имају да обављају капе-танске канцеларије, али напомиње, да то писари а не капетани раде. Пита, какву је влада нашла способност у потпору-чницима те их поставља за племенске ка-петане.

Министар **Пламенац** одговарајући **Ни-колићу** вели, да ниједан потпоручник није постављен за племенског капетана, већ само да ту дужност врше. У оста-лом то је, вели, контингент људи с из-вјесном школском спремом, која уз прак-су може успјети, те не налази у томе никакву владину погрјешку.

Председник **Ђукановић** ставља на гла-сање партију 137., која је примљена по пројекту с напоменом усвојеном за кла-сификацију обласних судија у партији 105., а партија 138. примљена је без де-бате по пројекту.

Извјестилац **Протић** је надаље прочи-тао партију 139., коју је одбор у позицији

1. повећао на 2.200 круна повећавањем плаће жандармима капетанским, а у по-зицији 2. смањива за 100 круна.

Потпредседник **Николић** је за то, да свака капетанска канцеларија има по једног жандарма, указујући ту потребу.

Извјестилац **Драговић** налази ту по-требу, напомињући, да је и одбор пре-тресао то питање, али је нашао, да се нема средстава за то, те их је предвидио за о. г. свега 11 с тим, да се ставе на најпотребнија мјеста.

Р. Бошковић вели, да су ти људи из мјеста и да им је за сад доста ранија плаћа, око које је и ако је незнатна ипак било натјецанја, што је примјером показује.

Партија је ова примљена онако, како ју је одбор предложио.

Извјестилац **Протић** чита партију 140. и 141., коју одбор смањива за 50 круна укидањем позиције 3., што се усваја а у осталом по пројекту, као и партије 142. до 158.

Затим чита партију 159., чији кредит одбор усваја с тим, да би требало на згодан начин третирати буџет Министар-ства војног као и остале министарске буџете, што је Скупштина и примила, али да то буде доцније у тајној сједници, послјије напомена извјестиоца **Драговића**, министра **Пламенца** и **О. Рибеза**.

Надаље је прочитао партије 160., 161. и 162., коју је одбор смањено са 400 кр. у позицији 1. укидањем једног од два предложена послужитеља, што је све усвојено без дебате по пројекту с до-точном измјеном по извјештају, као и партија 163.

Прочитао је иза тога и партију 164., коју одбор смањује за 600 кр. укидањем позиције 1. и 2., што се не усваја, већ остаје по пројекту, као и партија 165.

Па онда партију 166., коју је одбор поништио укидањем хонорара члановима комисије за распоред учитељски, чиме чини уштеду од 150 круна.

Министар просвјете и црквенијех по-слова **Пламенац** противан је укидању ове партије односно позиције, јер она је на закону основана, напомињући, да у овј комисије улазе и учители и посао т. врше у вријеме школског одмора.

Б. Дреџун налази, да су учитељи као и професори добро плаћени, те да сма-тра, да су дужни вршити те послове и без хонорара по наредби министарвој.

Министар **Пламенац** наглашава, да се не може поништавати оно, што је зако-ном предвиђено, указујући на чл. 146. закона о народнијем школама, који на-ређује ту комисију, а учители по закону уживају одмор и он нема законске мо-гућности, да им то нареди без хонорара.

Партија ова примљена је по пројекту, као и партије 167. и 168.

Извјестилац **Протић** чита даље партију 169., која се послјије напомена министра **Пламенца** и **Ј. Дрљевића** усваја по про-јекту, а партије 170. до 195. примају се такође по приједлогу буџета без дебате с измјенама и напоменама наведеним у извјештају финансијског одбора.

Назад је усвојен без дебате и одбор-ски приједлог, да се Задн. удови Арслан-беге **Ресулбеговића** одреди пензија од 684 круне годишње.

Сједница је закључена у 6 сати послјије подне, а друга је заказана за 23. о. мј. у 9 сати прије подне с продужењем истог дневног реда.

Секретар	Председник
С. Драговић	М. Ђукановић

Српско питање пред конференцијом

Поводом вјести које су се у по-тоње вријеме појавиле у штампи, да је Русија противна шиљању ме-морандума великим силама од стра-не Србије и Црне Горе, по чему би изгледало као да су оне остав-љене самијема себи и да само на себе имају да рачунају, петроград-ско „Новоје Времја“ на уводном месту пише овако:

„У ствари, питање о меморандуму стоји сасвим друкче.

„Босанско-херцеговачко питање неће коначно ријешити ни Србија, ни Црна Гора, ни Аустро-Угарска. Коначно рјешење тога питања до-нијеће међународна конференција, која ће имати посла са трима чи-њеницама: с изјавом аустро-угарске владе о анексији Босне и Херце-говине; аустро-турским споразумом по томе питању, и најпослије са жељама српскога народа, које су и-зазване аустро-угарским намјерама.

„Према томе, српско-црногорски меморандум имаће своју вриједност тек при отварању међународне кон-ференције по босанско-херцеговач-ком питању, а никако раније. Отва-рање пак те конференције не само

да није данас одређено, него се не може још ни приближно одредити рок тога отварања.

„Изјава аустро-угарске владе о анексији Босне и Херцеговине није никакав завршни докуменат, са којим има рачунати међународна конференција. Анексија Босне и Херцеговине не зависи само од жеље аустро-угарске круне, већ и од рјешења аустријског и угарског парламента.

„Но ни један ни други парламентар до овог часа нијесу још донјели никаквог рјешења односно овог питања, а док то не буде, изјава барона Ерентала о анексији остаје само празна ријеч, са којом не може имати посла међународна конференција. Може се догодити да оба парламента даду влади одобрење за анексију, а може бити и да не даду; може пак бити, да оба та парламента и не буду једнаког мишљења, јер угарски парламентар може гласати, да се те земље присаједине Угарској а не аустријској круни. Једном ријечи, питање о анексији Босне и Херцеговине није као што би требало законито рјешено ни у самој Аустро-Угарској.

„Тако исто не постоји у ствари још до данас аустро-турског споразума, јер ко зна какав облик може још тај споразум узети?“

„По свему овоме нема још одређеног програма за међународну конференцију, која мора да о томе изрекне овај суд, те према томе и одашиљање српско-црногорског меморандума сада, не само што не би било умјесно већ би било и без цијели с тога, што конференција није још ни сазвана и што се до тога сазивања могу прилике битно измијенити, и то баш у корист Србије и Црне Горе. Може бити да ће благодарећи новој политичкој ситуацији која буде створена, Србија и Црна Гора моћи истаћи много веће захтјеве него што данас рачунају да их могу истаћи“.

„Овим тога тешко се може рећи, да су цијелиходне жеље српске да сад Русија подржи њихов меморандум. Србија и Црна Гора морају изјавити своје жеље потпуно независно и слободно, јер ће пред међународном конференцијом те жеље тек тада имати своју цијену, и то баш као жеље Србије и Црне Горе а не као жеље Русије. Не слаже се с достојанством Русије, да своје погледе и жеље исказује споредним путовима. Кад она за добро нађе, да рекне своју ријеч, она ће је рећи отворено и искрено, не кријући се за жељама Србије, Црне Горе или Босне и Херцеговине. Тако исто жеље Србије и Црне Горе имају своју самосталну, крупну вриједност баш у толико,

у колико су оне потпуно независне од рускијех рачуна и инспирација.

„Кад су Србија и Црна Гора дознале, како Русија гледа на то питање, одрекле су се од шиљања меморандума великим силама. То је рјешење потпуно оправдано. Али српски народ у Србји и Црној Гори не смије из тога изводити погрешан закључак, као да их је Русија напустила и да не жали потпомоћи њихово законито потраживање.

„Србија и Црна Гора усвојивши нашу тачку гледишта, обезбиједиле су себи могућност да рекну озбиљну ријеч на надлежном мјесту и у згодном часу, а у том часу оне ће прије свега наћи помоћ код братске Русије“.

Поводом пријетња бечких листа париски „Тан“ савјетује Аустро-Угарску да буде умјерена, те истиче нужду да се што прије састане конференција, која има да ријеши српске захтјеве, па пита: би ли било мудро, да се одбије minimum тих захтјева, и зашто би се Аустрија противила да Јевропа ријеши тај спор без изласка, спор који не би могао ријешити ни рат него само одложити опасност?

Римска „Трибуна“, доносећи у изводу овај чланак париског листа, наставља: „Ово што говори „Тан“ и ми смо њеки дан рекли, побијајући мисао оних који сматрају изlišном конференцију послје споразума аустро-турског и турско-бугарског. Вријеме је доказало, ма да су Србија и Црна Гора мале државе, да њихове ривендикације јевропска дипломатија не може занемарити, ако она хоће да се сва балканска питања ријеше мирно.“

Па спомињући чланак „Н. С. Пресе“, у ком се пријети провизорном окупацијом Србије, чим би се и Црна Гора лакше умирила, уважени римски лист продужује: „Ово потиче из исте жеље, која је већ била растурила глас, да ће Јевропа пустити саму Србију да се разричуна са Аустро-Угарском, што треба узети са резервом; али јето и сувише озбиљан знак постојеће запетости, а да се јевропска дипломатија не одлучи да убрза прелиминарни споразум за конференцију. Ово је велика потреба момента“.

Берлинска посјета и балканско питање.

Посјета коју је овијех дана учинио енглески краљ и краљица у Берлину, и ако ју сматрају као акт обичне међународне учтивости, ипак је од великог значаја и за европски мир и за рјешење балканског питања. Познато је, да криза на Балкану стоји у тијесној вези са запет-

тим односима између Енглеске и Њемачке. Енглеска одлучно стоји на страни великих сила, које су прогив Аустро-Угарске и њене савизнице Њемачке, па за то она и не одобрава анексију Босне и Херцеговине. Зна се пак, да су запети односи између Њемачке и Енглеске настали због тога, што Њемачка у великој мјери умножава своју флоту, да би је изједначила са енглеском флотом, како би у случају потребе могла без велике сметње искрцати своју бројну и изврсну сувоzemну војску у Енглеску и тако довести ову до велике опасности. Према умножавању њемачке флоте умножава ипак и Енглеска своју огромну флоту, и то би тако могло ићи у бескрајност те прогутати милијарде новаца. Изгледа, да се је сад са посјетом краља Едуарда хтјело једном доћи до споразума у погледу тих запетих односа између Енглеске и Њемачке, а то се је у неколико и признало у здравичама, које су краљ Едуард и цар Вилхелм измијењали на свечаном обједу у берлинском царском двору.

Али није само затегнутост између Енглеске и Њемачке била предмет преговора у Берлину. Како данас највећа опасност европском миру пријети баш од балканског или боље рећи српског питања, то је без сумње берлинска посјета била посвјешена и рјешењу тога питања. О томе, како и у којем правцу да се то питање ријеши, донијеле су „Београдске Новине“ лијеп чланак из пера г. Чеде Мијатовића из Лондона, који гласи:

„Краљ Едуард и краљица Александра у Берлину су, да цару њемачком и царици врате походу, коју су им ови с јесени 1907. учинили. Већ је крајње вријеме било да се та обична учтивост испуни. По томе има се потпуног основа, да се каже, да је та похода просто похода учтивости, ствар куртоазии. Тако се она у антигерманској левизи енглеског политичарства и представља. Али то схватање није сасвим тачно. У најбоље обавјештеним овдашњим политичким круговима, а нарочито у дипломатском кругу, походи краља енглеског цару њемачком придаје се велика политичка важност. Ово не толико, што се од ње надају поправци односа између Германије и Велике Британије и проналаску и утврђењу једног „модуса вивенди“ између двије најсильније државе на свијету, него што се од ње надају поправци погледа на мирно рјешење садашње балканске опасности. У толико је та похода од великог значаја и за нас. У самој ствари, почем су опасности за рат између Турске и Аустрије и између Турске и Бугарске практички уклоњене, и почем миру европском пријети опасност само тако, ако се српскоме народу не даду најнужнија јемства за његову независну политичку егзистенцију и за његов привредни и културни развој, онда неће бити без основа замислити, да ће се у Берлину између краља енглеског и цара њемачког, или правилије рећи између цара Чарлса Хар-

динга и књаза Билова говор водити баш о томе, шта би се могло учинити за Србију и Црну Гору, те да се уклони сваки повод за рат.

„Покушавао сам, да се обавијестим тачно, шта се управо мисли учинити за Србију и Црну Гору. Али у томе за сада нијесам успио. Међу дипломатима влада увјерење, да ће у Берлину *наћи неки компромис*, да ће се за оне двије српске државе учинити нешто, и ако не све оно, што оне захтијевају. Са друге стране могу вас увјерити најпресудније: *да је овај исти сер Чарлс Хардин*, који као вице-министар за спољашње послове прати краља Едуарда у Берлин, и који ће се са Биловом споразумјевати о рјешењу (наравно привременом!) балканске кризе, *само прије неколико дана једном овдашњем дипломати рекао, да Енглеска није за даљу није скренула са свога првобитног гледишта*, на име: да не призна анексију, док на то не пристану све силе потписнице Берлинског Уговора, и да сматра, да би било праведно, да се српскоме народу даду гаранције, које он за своју сигурност тражи. Ако је то тачно, — а ја знам несумњиво, да је тачно — онда не разумијем, како би било могућно, да Енглеска пристаје на некакве компромисе баш специјално у српскоме питању?!

„У осталом похода краља Едуарда цару њемачком ни мало не обуставља рад енглеске владе на припремама за могућни рат између Енглеске и Њемачке. Баш ономад потписан је уговор за стварање великог убојног пристаништа у Роситу на источном приморју Скотландске, које ће служити као нова навална база за евентуални рат са Њемачком. Пристаниште, докови, магацини, касарне и све што уз то иде, морају бити готови најдаље кроз седам година, а предузимачу су стављене у изглед велике награде, ако посао сврши у краћем року од седам година. Ја не вјерујем, да ће се Енглеска упуштати у рат са Њемачком прије, него што јој ова нова база буде готова.

Прозлава у Подгорици

Према раније објављеном програму, свечаност прославе тридесетогодишњице ослобођења Зете текла је у свим тачкама скромно али лијепно, ма да жестоки сјевер који је тога дана беснио, није дозволио да и шири сласеви народни узму особитог учешћа у прослави играњем која и поцјевком на одређеним јавним мјестима.

Свечаној служби Божјој, која је започела у 9 сати изјутра присуствовао је поред званичника и многобројни народ, иза чега је слиједило благодарене за здравље и дуги живот Његовом Краљу. Височанства Књаза Ослободиоца и узвишене Књажевске породице, те је за вријеме „многостевија“ био испуњен 21 тоновски метак. Иза тога народ се са чиновништвом, грађанским и војним, упутио у зграду основне школе, јер се због сјевера скуп није могао одржати пред „Мирковим спомеником“.

Пошто се у пространој, нарочито удешеној сали основне школе, за забаву која се те вечери давала, народ смјестио, председник општине, г. Марковић, изговорио је неколико пригодних ријечи, па је прочитао телеграм који је био спреман да се упути Његовом Краљевском Височанству Књазу Ослободиоцу, као поздрав са те значајне прославе, уз изјаву ваздашње оданости и вјерности наспрам Њега и Узвишеног Владарућег Дома. — Садржај истог био је попраћен

ће, које се ни за неколико година не могу поправити. Још више: *са аеропланом до чине се губити значај бројне величине*. Не треба ни изводити на бројно поље стотине хиљада војника. Непријатељ ће аеропланом доћи поћу над коју главну варош и бацити у ваздух све што нађе. Поручиће домове и касарне и уништиће сву сакупљену храну. То није ни мало прећерано. Данашњи аутомобили могу да возе брзином од 110 километара. Зар није лако могуће, да се толико усаврши и аероплан? Та он је за неколико недијеља утикао све наше досадашње мисли о њему. Замислите сад једну јесену ноћ. Каквих све чуда не могу починити такви аероплани за једну ноћ! Могу отићи у бидели свијет, извршити недијеља много страшнија, него што их је починио и један земљотрес, и сјутра већ бити код куће.

Его, тако је аероплане између осталих војних потреба наумило и руско друштво да набави за Црну Гору, и за ту је сврху, као што смо јавили, петроградски „Свијет“ већ отворио упис доброволних прилога, те смо због тога и хтјели да са овим упознамо и наше читаоце са овом најновијом тековином човјечанства.

„З.“

ЛИСТАК

Пловидба ваздухом и њен значај.

Најзад су људи ријешили и загонетку ваздушног лета. Занста нешто величанствено! Сјести на ваздушну лађу па се винути небу под облаке. Некада је то чинили само пјесничка машта, а данас је то жива јавна. Мало који дан не читамо, да је постигнут какав нов успјех.

Па какав значај има за човјечанство „освојење ваздуха“? Да видимо прво, какви су то успјеси постигнути, па ћемо онда одредити и какав утицај могу они имати на људско друштво.

Ваздушних пловача има двије врсте. Једни су лакши од ваздуха, то су ваздушне лађе. Други су тежи од ваздуха, то су такозвани *аероплани*. Ваздушне лађе уздижу се до много веће висине. Цепелин се нео до 1800 метара у ваздух, док се аероплан, према најновијим успјесима Орвила Врјата, уздиже тек 85 м. Ваздушна лађа може да понесе 10 и више особа, аероплан за сада само двије. Ваздушна лађа може да садржи у ваздуху веома дуго. Грос се држао око 13 сати, док аероплан, по опитима Орвила Врјата, може на душак да се држи само 1 сат и по. Али аероплан плови брже него ваздушна лађа. Орвил Врјат је на сат прелазео

око 63 километра, а Цепелин на својој лађи 46 и по. За тим може аероплан много успјешније одолијевати ветру него лађа, јер је много мањи, друго већ и зато што је тежи од ваздуха. Птице зато и владају сигурно собом, што су теже од ваздуха.

Поред свега тога што су врлине тако расподијелене, да је за неке сврхе боља ваздушна лађа, за друге опет аероплан, ипак изгледа, да ће аероплан учинити човјечанству много већих услуга, него ваздушна лађа. Прије свега већ и зато, што је аероплан много јефтинији. Једна париска фабрика, Воазен, продаје један аероплан за 25 хиљада круна, док ваздушна лађа стаје по милиона, па и милион круна. Да се балон у ваздушне лађе једном науци хидрогеном, треба издати увијек намање 500 круна. Аероплан се може смјестити у сувоћу од својих 15 метара у квадрату, док за ваздушну лађу требау грдне просторије, које милиона стау. Да се једна ваздушна лађа спреми за лег, треба провести око ње по неколико сати, а аероплан је у час готов.

Из овога, што смо до сада рекли, ипак се још не може поуздано рећи, на што ће се све моћи употребити и један и други ваздушни пловач. Јер оба два се развијају. Аероплан је за пошљедње мјесеце учинио нечуване успјехе. Још прије кратког времена могао се ае-

роплан држати у ваздуху само 20 минута, узлећети до висине од својих 15—20 метара, носити само једног човјека. Данас, послје неколико недијеља, све се удвостручило, устројило и чак учетворостручило. Па зар онда нијемогуће, да тако пође и даље? Само једно упада јако у очи. Аероплан је знатно јефтинији, па зато ће он много брже и освојити друштво.

Ваздушни пловци ће у људском друштву вршити разне службе. Толико је сигурно, да ће железнице и лађе и даље преносити терете и особље. У том их без сумње неће претећи ваздушни пловци. У толико је већи значај ваздушних пловача за ратно доба. Ваздушна лађа ће бити савршено средство за ухођење. Она ће се издићи у велике висине, куд не бије ни једно оружје, и са ње ће се моћи тачно прегледати непријатељска позиција. Аероплан ће бити згодан, да пренесе пошту, да ноћу пребаши неколико људи са разаравајућим средствима, бомбама, динамитима и т. д. Овим се може не само унијети неред и страх међу непријатеља, него је у вјечитој опасности и његово вођство, главни заповједник и генерални штаб. Са аероплана се могу ноћу покидати све везе, покривати железнички путеве, порушити мостове, уништити све зграде и магацини што их непријатељ подигне.

Из свега овога види се, да се са аеропланом могу за ноћ починити чуда и несре-

бурним усклицима: Живио! Послије је г. Марковић прочитао експозе министра председника, г. Дра Л. Томановића у Народној Скупштини, односно анекдоте Басне и Херцеговине, који је пажљиво саслушао, те је одлучио, да се г. Дру Томановићу изјави телеграфска захвалност на онако дивној бесједи. — Иза тога народ је почашће ракијом, а одређена депутација, састављена од 12 угледних грађана, отишла је била на Крушевац, да поздраве Његово Височанство Књаза Мирка, Великог Војводу Зетског, који је исту са Њеним Височанством Књагињом Наталијом најљубазније примио, те је том приликом председник општине, у име подгоричког грађанства поздравео Његово Височанство са кратким бираним говором.

Свечани банкет који се је имао у подне одржати у основној школи изостао је већ и с тога, што Његово Височанство Књаз Мирко због слабости није могао високом својом посјетом увеличати речену свечаност, као што се то рачунало, а што је грађанство са усхићењем очекивало. — Тој околности дао је милостивог израза своме жаљењу и Његово Краљев. Височанство Књаз Господар с наодом, да ће се ипак постићи потпуни успјех свечаности. — На поздравни телеграм пак Његово Краљевско Височанство Господар благоизволио је одговорити истога дана г. председнику општине слиједећом депешом:

„Топле изразе оданости ваше вароши, приликом данашњег славаља, примио сам са захвалношћу к срцу“.

Никола

Телеграм, који је био упућен Књазу Ослободиоцу, гласио је:

ЊЕГОЗОМ КР. ВИСОЧАНСТВУ КЊАЗУ ГОСПОДАРУ, РИЈЕКА.

У вијенцу Ваших славних дјела, која извршите у текућу скоро полувековног Вашег владања витешком Црном Гором, уплетено је и Ваше велико дјело — ослобођење Зете и њеног алем камена Подгорице, колијевке Немањина.

Славећи тај срећни дан ослобођења на брговима Рибнице, гдје се данас благодарећи Господару, јуначким подвизима Твојим и Твојих храбрих и вазда оданих Црногораца, — слободно вије застави са Душановим грбом, — кличемо: Живио Господару! Живио Твој витешки Дом и брзо нас повео „онам’ онамо“, да непријатељу народа нашега узвикнеш „с огњишта милог бјежи ми куго, зајам ти морам враћати већ“. Ми ћемо с Тобом, славни Господару, и у ватру и у воду! Предајемо Ти у руке живот наш! Предајемо ти све што имамо! Води нас у бој за народ свој, да црној ноћи сване, да јарко сунце слободе гране — народу Српском.

Подгорица, 27. јануара 1909.

У име грађанства, В. Кр. Височанства највјернији подајник и слуга

Ст. Марковић
Председник Општине

На вече свечаности било је освјетљење, које се ограничило на саму варош, јер је сјевер својом јачином осјетио да се ватромет изведе онако како се мислило.

У 8 сати отпочео је завршни забавни дио свечаности у основној школи свирањем химне, коју су присутни стојећи саслушали, иза чега се бурно клицало Његовом Краљев. Височанству Књазу Ослободиоцу. — Забава је била многобројно посећена са стране одличних позватих гостију, те је чак било понестало мјеста у довољно пространој сали, која је у ту сврху нарочито била удешена и дивно декорисана.

Послије химне држао је говор г. проф. Марко Драговић о значају прославе, који је трајао скоро читав сат, те се у истом дотакао важнијих историјских момената из прошлости наше славне отаџбине.

Говор је пажљиво саслушан и заслужује сваку похвалу због саме његове обраде, те је од особите књижевне вриједности. Затим су слиједиле остале тачке програма, које су изведене на опште допадање присутних. Треба нарочито истакнути личности које су судјеловале у првом забавном дијелу програма, као н. пр. г-ђицу Христину Драговићеву и хоровођу пјевачког друштва „Бранко“, г. Херинга који прецизно, прва на клавиру, други на виолину одсвирали каватину из опере „Норма“, од Белини-а, затим г. учит. Николау Лековића, који је соло отијевао двије pjesме, па квартет, састављен од г. г. проф. Л. Бркића, М. Симончића, П. Петровића и Т. Милошевића, чиновника Подгоричке Банке, који је под управом истог г. Лековића дивно отијевао „химну уједињене омладине“ и „винску pjesму“.

У другом дијелу забаве одигран је драмски спјев Њег. Краљ. Височанства Господара, „Књаз Арванит“ на опште за-

довољство присутних. Г. г. дилетанти, већином чланови пјевачког друштва „Бранко“, нијесу жалили труда да своје улоге што боље изведу, а у томе се највише одликовала г-ђа В. Кошуткић, која је у улози „Фатиме“ показала своју способност у глумовању.

Још треба у опште споменути пјевачко друштво „Бранко“, које у свакој прилици показује вољу да својом пјесмом и свирком увелича разне светковине, те је и у тој било узело нарочито учешћа.

Иза горњег комада приказана је жива слика, по замисли г. проф. М. Врбице, који је исту и приредио, а представљала је огромну аждају, која је била разјанила своје челусти, да се окоми на три невинне жртве: виле црногорску, српску и босанску. То је управо зачинило цијелу забаву, која је трајала до послје поноћи.

Затим је настао одмор, за вријеме којег је била приређена богата закуска за све присутне, те је послје настала игранка, која се прекинула у саму зору, те је свак отишао понијевши собом најљепше утиске те управ сјајне забаве.

На каси је пало бруто прихода 485 круна, од које своте отпада на добровољне прилоге око 150 круна, у корист нашег Црвеног Крста.

И с тим се завршила та скромна и лијена свечаност, која ће за дуго остати у успомени.

На завршетку треба и то напоменути, да су на исту свечаност били позвати Књ. Влада и Њег. Високопреосвештенство г. Митрополит Митрофан, као вјерски поглавица, али су исти зажалили што се позиву нијесу могли одазвати.

Р.

КЊИЖЕВНОСТ, УМЈЕТНОСТ, ПРОСВЈЕТА

Академија наука у Биограду. Прошле недеље је био главни годишњи скуп Српске Краљ. Академије Наука у Биограду, на коме је извршен избор нових редовних и дописних чланова.

Досадашњи дописни чланови Сава Урошевић, ректор биоградског универзитета и Др. Лаза Костић, књижевник, изабрани су за редовне чланове, и то први у Академији природних наука, а други у Академији умјетности.

За дописне чланове изабрани су: Александар Ив. Саболевски, професор петроградског универзитета и академик и Павле Поповић, ванредни професор биоградског универзитета за Академију филозофских наука; Никола Јорга, професор букурешког универзитета и академик, Карло Кадлец, професор прашког универзитета и Јован Радонић, ванредни професор биоградског универзитета за Академију друштвених наука и Урош Предић, сликар за Академију умјетности.

Ново издање Змајевих дјела. Друштво српских књижевника, новинара и умјетника у Карловцима „Змај“ ријешило је, да дјела Змајева у што јевтинијем и сиротињи што приступијем издању пусти у Српство, како би pjesме Змајева нашле пута и у најсиромашнију колибу, да и тамо уздижу, образују, олушевљају, а тамо је то баш и највише потребно.

У својој превеликој љубави према свом народу пригрлила је Змајева pjesничка узвишена душа и *српски подмладак* на своје топле, божанским духом задахнуте груди, па је — а особито у пошљедне вријеме свога живота — испјевала баш том српском подмлатку диван сплет ненадмашних pjesама, кадрих, да свако Српче, које их прочита и изучи, уздигну у моралу, у опћем људском племенитом осјећању као и у српском родољубљу до оне висине, са које је пјевао овај велики pjesник, познајући кроз невину душу дјечију, те утичући на њу најјачим средствима.

Па како на омладини свијет остаје, и како је свака омладина онака, какву је својим васпитањем ми старији начинили, то је разумљиво, што је друштво „Змај“ почело своје издање Змајевих pjesама са дјечијим pjesмама, а редакцију тога издања повјерило је добром познаваоцу Змајевог појезије проф. д-ру Милану Шевићу.

Књига износи 8 штампаних табака, а штампана је у 10 хиљада примјерака, те се ставља сад народу, да поради на томе, да ово издање уђе што више у народ, и друштво „Змај“ га топло препоручује црквеним општинама, школама, друштвима као и приватним људима и родољубима, да се сви заузму око растурања његова, те напомиње особито, да је књига прикладна као дар школској младежи. Цијена је књизи *само 20 пара* и за круну, двије, кадар је сваки учинити добро дјело и обдарити неколицину сиромашне Српчани и тиме извршити своју једну дужност тиме, што ће у српску сиромашну кућу унијети једну књигу неоцењиве васпитае вриједности.

Наруџбине треба слати друштву „Змај“ у Ср. Карловцима.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Одликовање. Њ. Кр. В. Књаз Господар благоизволио је одликовати капетана Мила Р. Вујовића III-им степеном Данилова ордена.

Официрска забава. У сриједу вече приредио је оvd. официрски кор у Војном Стану сјајну забаву с играњем, кавке на Цетину још није било. Велика сала Воног Стана била је дивно окићена и украшена, а побочне просторије уређене су биле за бифе и за пушење. На забаву су дошли сви чланови дипломатског кора с госпођама и многи одлични гости из свију пријестоничких кругова. Кад је послје 8 сати у вече дошао и Њ. В. Књаз Петар, којег је на уласку дочекао министар војни г. бригадир Митар Мартиновић с официрима, војна музика засвира црногорску химну, која је стојећи саслушана.

Иза тога је хор овдашњег црквено-пјевачког друштва отијевао руску химну, која је такође стојећи саслушана и бурним одобравањем поздрављена, па је отпочела играња, у којој су најживље учествовали и Њ. В. Књаз Петар као и чланови дипломатског кора, а појединим играма управљао је царско-руски војни агент г. пуковник Патапов. Прије поноћи гости су почашћени богатом закуском, а иза тога је опет продужена игранка, која је у најљепшем расположењу трајала до неко доба ноћи.

Црвени Крст. У Нишкићу уписали су се за редовне чланове Друштва Црногорског Црвеног Крста ова господа: поп Шћено Мартиновић, Милован Бошковић, Димитрије Николић, Саво Квстудић, Мрдеља Мијушковић, Божо Мартиновић, Јанко Р. Пајовић, Драго Вукотић, Новиша Јововић, Миливоје Лакићевић, Иво Калужеровић, Павле Врбица, Мило Томашевић, ком. Симо Вуковић, Мило Ђурашевић, ком. Јовица Ријез, Милић Радевић, Мило Церовић, Шћепан Шобајић, Живо Никчевић, Ристо Даниловић и Марко Р. Вукотић.

На Даниловом Граду уписали су се за редовне чланове: Спасо Гвозденовић, Јован Пешић, Јован Тодоровић, Мимо Пајовић, Бошко Лакић, Саво Вујовић, Нешо Чебић, свештеник Стојан Радовић из Глизице и Саво Булатовић из Слатине.

У Бару уписали су се за редовне чланове: Косто Дабановић, Никола Филиповић, Васил Ратковић, Косто браћа Мартиновић, Суљо Лакоч, Тахир Лакоч, Лука Деловић, Љубомр Булатовић, Томо Загарчанин, Мило Јововић, Ноц Шоша, Широ Вукићевић, Мило Вукмировић, Реден Шеховић, Марко Ђ. Поповић, Саво С. Поповић, Ристо Секулић, Пол. Горголи, Ахмет Лакоч, инж. В. Паганини и инж. В. Пази.

Вријеме. Послије великог снјјега, који је у планинским мјестима пао преко метар високо, наступио је студен сјевер, те је тако због великих сметова био за мало прекинут колски саобраћај.

ТЕЛЕГРАМИ

Цариград, 3. феб. Ново министарство састављено је: Хилми-паша је велики везир и министар унутрашњих дјела, Рифаат-паша иностраних, Риза-паша морнарице, Али Риза-паша рата, Зиа-Един шеикүл-ислам. Остала министарства задржали су пређашњи министри. У овом министарству имају сад Младотурци већину.

Беч, 4. феб. Неосноване су вјести, да је бечка влада упутила или да ће упутити окружницу великим силама односно балканског питања.

Цариград, 4. феб. Хилми-паша рекао је свим страним посланицима, да ће се нова влада држати пријатељске политике према свим великим силама и да ће уз то подржавати добре односе са балканским државама.

Лондон, 4. феб. Краљ је отворио парламенат пријестоном бесједом, у којој наглашава да постоје изгледи, да ће се балканско питање мирно ријешити на задовољство свију заинтересованих држава. Приликом претреса адресе Аскит је рекао, да се нада да ће се питање аустро-угарско и бугарско-турско ријешити споразумом часно за све странке, а корисно за Турску. Што се тиче проблема Србије, Црне Горе и Крита, они су мање опасни својом појавом и величином, али при свему томе, они захтијевају паметан и симпатичан поступак.

Помињући промјену владе у Цариграду Аскит је рекао, да је једина жеља Енглеске да види Турску оснажену административним реформама, и да ће ју она у извршењу тијех рефорама подржавати у свему што жели и чиме јој може помоћи.

Беч, 5. феб. Бугарски краљ Фердинанд стигао је овамо из Кобурга.

Биоград, 5. феб. Овдашњи руски посланик Сергејев отпутовао је у Беч.

Цариград, 5. фебруара. Хилми паша прочитао је у парламенту програм владе, у којем се каже, да ће влада продужити, да са свим сусједним и другим државама води и даље политику мирну, али сталну и достојну како је освештана нашим новим уставним режимом. Са свим државама настојаћемо да подржимо пријатељске односе и да на пријатељски начин ријешимо питања, која би сад још могла бити предмет спора између њих и нас. У пркос свим тешкоћама ми ћемо успјети, да отклонимо сваку опасност рата, која је још до недавно постојала и изравнаћемо неспоразуме на задовољство свију странака. У сагласју са великим силама европским, чије симпатије су нам биле и јесу вазда ванредно драгоцене, моћићемо тада посветити још више своје силе преустројству унутрашњем у нашој великој и силној отаџбини, којој сад не достаје ништа друго, осим слобода и једнакост свију суграђана и правда за све, па да заузмемо часно мјесто међу цивилизованим народима. Говор великог везира пропратио је парламентом великим одобравањем. Посланик Измаил Кемал, члан странке либералне уније, предложио је иза тога дневни ред, којим се великом везиру изјављује неповјерење зато, што се је примио наслједства Ђамил пашина противуствано. Парламенат је великом већином одбио тај дневни ред, а изјавио влади безусловно повјерење.

Цариград, 6. фебруара. Ихсан-беј, министар турски у Мадриду, наименован је министром у Биограду.

Биоград, 6. фебруара. Сјутра ће Скупштина гласати о предлогу, да се изјави неповјерење министру привреде Главинићу. У случају да се тај предлог прими, изродила би се тешка политичка криза.

Петроград, 6. фебруара. Велики Књаз Петар Николајевић ријешен је на своју молбу ушљед болести дужности главног инспектора женијског корпуса.

Беч, 6. фебруара. Чује се, да су Русија, Француска и Енглеска већ признале краљевину Бугарску и да предстоји признање и са стране других сила.

Беч, 7. фебруара. Бугарски краљ Фердинанд отпутовао је у Петроград на спровод пок. Вел. Књаза Владимира. У Петрограду биће Краљ Фердинанд дочекан краљевским почастима.

Бисград, 7. фебруара. Скупштина је примила дневни ред против министра Главинића, на што је овај са још друга два министра самосталца одмах упутио оставку. Мисли се да ће цијела влада дати оставку.

Петроград, 7. фебруара. Сенатор Лукјанов наименован је оберпрокурором Св. Синода.

Цариград, 7. фебруара. Министарски Савет одобрио је промјене у протоколу аустро-турског споразума, на које су се били раније сагласили аустро-угарски посланик и турски министар трговине.

Париз, 7. фебруара. Бугарска је влада упутила француској влади ноту, којом тражи да Француска посредује код великих сила у корист признања бугарске краљевине, која би могла бити прокламирана 14. о. мј. на дан рођења Краља Фердинанда.

Званични огласи

СТЈЕЧАЈ

Министарству Финансија и Грађевина у Одјељењу за Грађевине и Саобраћај потребан је један инженијер, практичан у градњи путова, камених мостова и осталих државних грађевина, а да познаје српски језик.

Ко би желио заузети ово мјесто, нека у што краћем року поднесе овом Министарству своју понуду са увјерењима о својој теориској и практичној спреми.

Мјесто је скопчано са платом до четири хиљаде кр. (4000) на годину.

Бр. 1856. Из Канцеларије Министарства Финансија и Грађевина, Одјељење за Грађевине и Саобраћај, 11. новембра 1908 год. Цетиње.

СТЈЕЧАЈ

Државној Штампарији потребан је један **КЊИГОВЕЗАЦ**, који је способан за све књиговезачке послове. Молиоци уз своје понуде нека пошаљу потписаној Управи увјерења о досадашњем своме раду и владању.

Молиоци треба да познају српски језик.

Број 29.

Цетиње, 28. јануара 1909

2,3 Управа Држ. Штампарије

ОБЈАВА

Почевши од 15. фебруара по н. к. ове год. радиотелеграфска станица Вољуца врши ограничену телеграфску службу и то: од 8 до 12 сати прије и од 2 до 12 сати послје подне.

Број 747. — Из канцеларије поштанско телеграфског одјељења Министарства Унутрашњих Дјела, 4. фебруара 1909. г. Цетиње. 1,3

Службени огласи

ОГЛАС

У извршењу ријешења потписаног суда од данас, број и ознака доњи, а на темељу прописа чл. 666. Општег Имовинског Закона, у вези с чл. 220. тач. 2 га закона о судском поступку у грађ. парницама, овим се ставља до знања заинтересованим, да су за старатеље отсутног Сима Пантова и браће му Шобајића, бив. трговаца из Никшића, одређени његови стричеви: Шћепан и Бекица, браћа Шобајићи, који ће их пред судовима заступати у свима њиховим имовинско-правним пословима.

Уједно се овим позивају повјеритељи Сима-браће Шобајића, да, до закључно 1. марта тек. год. поднесу обласном суду своје пријаве заједно с пуноправним документима за потраживање према маси Шобајића, а који то, и у колико то, до данас нијесу учинили — с нагом. н.м, да се после горњег рока ниједно потраживање неће уважити.

Број 2185 из 1908. IV—1907—483.

У Никшићу, 21. јануара 1909 г.

Књ. Обласни Суд

за врш. дуж. председника — судија

Милован Бошковић

Р. 154, Бр. 60, 1,3

ОГЛАС. — Јавна продаја непокретности Јове Јовове Ивановић из Цетиња извршиће се 8 маја т. г. на подне.

Вићи оглас у 62. броју „Гласа Црногорца“ од 15 новембра 1908.

К броју 490—331—1908

У Бајицама, 9 јануара 1909. г.

Капетански Суд

Капетан Б. Мартиновић

Р. 44, Бр. 67, 1,1

ОГЛАС. Јавна продаја непокретности Риста Машковића из Блатине, извршиће се на дан 18. фебруара ове године, од 9 сати прије подне до 3 сата по подне.

Види оглас у првом броју „Гласа Црногорца“ од 1909 г. број 770—324—1907.

Број 770—324—1907.

У Блатини, 18. јануара 1909 год.

Капетански Суд, капетан

Блажо Анђелић

р. 43, бр. 58, 1,1

ОГЛАС. — Износи се на јавну продају доље описана непокретност Лазара и Радула Глигојевић Раичковића из Секулића, која је процијењена круна 550.

Продаја ће се извршити у канцеларији потписаног суда; за продају одређују се три рока: 3. марта, 3. априла и 3. августа ове године у 5 сати пошље подне.

На првом року неће се непокретност продати испод процијењене вриједности на другом хоће и ниже, али никако испод $\frac{2}{3}$ процијењене на трећем року непокретност ће се уступити понудиоцу највише цијене.

Сваки је лициант дужан положити јемство 10% од процијењене вриједности; позивају се сви они, који имају на непокретност какво реално право, и сви они, који имају право прече купње, да се пријаве Суду прије прве продаје.

Опис непокретности:

1. једно рало оране земље у звано мјесто „Чечел“, на којем се налази седам коријена дуња, граничи: источно Митар Мишков, западно Туро Плачков, јужно Лазара Пејова и истих Лазара и Радула Раичковића, сјеверно до орајка; процијењено круна 500;

II. једно рало орајка са зградом истом у „Чечел“, на којем се налазе три коријена дуња и нешто лоза; граничи: источно и јужно истих Лазара и Радула Раичковића, западно пут, сјеверно кућом Лазара Глигојева Раичковића; процијењено 50 круна.

Број 109. 34.—1909.

Данилов Град, 3. фебруара 1909.

Капетански Суд — Капетан

р. 207, бр. 89. 1,1 П. Бошковић.

ОГЛАС. — Износи се на јавну продају доље описана непокретност Јована Т. Марковића, из Подгорице, која је процијењена круна 400.

Продаја ће се извршити у канцеларији потписаног суда. За продају одређују се три рока, и то: 10. марта, 10. априла и 10. августа 1909. године.

На првом року непокретност се неће продати испод процијењене вриједности а на другом хоће, али не испод $\frac{2}{3}$ процијењене вриједности, а на трећем року уступиће се понудиоцу највише цијене.

Опис непокретности:

Један комад на Забјелу у простору од: $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{8}$ рала оранице и $\frac{3}{4}$ косе ливаде, које граничи: од истока и запада сесоким путевима; од југа Аљо Вучелић земљом; од сјевера дужник Јован Тодоров Марковић са остављеним му законитим ралом.

Број 57 ex 1909. 501. 1908.

У Подгорици, дана 4. фебруара 1909 г.

Капетански Суд

Р. 130. бр. 90. 1,1 Кап. М. Шаковић

ОГЛАС

Износи се на јавну продају доље описана непокретност Каје Беђирове Беђирић, из Печурице, која је процијењена круна 868.

Продаја ће се извршити у три рока и то: 3. марта, 3. априла и 3. августа ове године у 9 сати прије подне.

На првом року непокретност неће се продати испод процијењене вриједности, на другом хоће и ниже, али не испод $\frac{2}{3}$ процијењене вриједности, а на трећем року непокретност ће се уступити понудиоцу највише цијене.

Сваки је лициант дужан положити јемство од 10% од процијењене вриједности. Позивају се сви они, који на непокретност имају какво реално право, као и сви они, који имају право прече купње, да се пријаве суду прије почетка прве продаје.

Опис непокретности:

1) Дно воде за натапање земље од извора „Брода“ — т. ј. 10 сахата у сваке 22 дана или ноћи сваке године како је кад ред допане; Процијењено круна 478.

2) Дно воде за натапање земље од извора „Веље Вирице“ звана „Рустемагина вода“ у сваке 22 дана четврти дно од дана сваке године како је кад ред допане; Процијењено круна 210.

3) Дно воде за натапање земље од извора „Веље Вирице“ звана „Салијагина вода“ у сваке 22 дана четврти дно од дана или ноћи сваке године како је кад ред допане; Процијењено кр. 180.

Број 16 ex 1909 159—1908

Печурице, 22. јануара 1909.

Капетански Суд

р. 226, бр. 74 1,1 капетан Никола Вучинић

ОГЛАС

Износи се на јавну продају описана непокретност Мустафе Зекова Крњића, из Подгорице; процијењено круна 700.

Продаја ће се извршити у канцеларији општинског суда у Подгорици: 6. фебруара, 6. марта и 6. јула ове године у 2 сата послје подне.

На првом року непокретност неће се продати испод процијењене вриједности, на другом хоће али не испод $\frac{2}{3}$ на трећем року продаће се понудиоцу највише цијене.

Сваки је лициант дужан положити јемство 10% процијењене вриједности.

Позивају се сви они, који имају какво реално право, право прече купње на непокретност, да се суду пријаве прије прве продаје.

Опис непокретности:

Једна једнокатна кућа у старој вароши „Киш махали“ дуга 625, а широка 530 метра — граничи: од истока и југа Нико Бурић кућом и зградом, од запада пут, а од сјевера Перо Б. Вучевић кућом.

Број 2521—VI—1908—465

У Подгорици 6. јануара 1909

Општински Суд, — за председника

р. 150, бр. 75 1,1

судија Ј. Радичевић

Приватни огласи

ОГЛАС

У магазину овдашње Царинарнице налази се сљедећа роба:

а) Једна бала робе знак „В. Н.“ № 1617 Кграма 75 спроводница број 14 од 4. маја 1908 царинарница Његуши, упућена на име Браће Аверића овдашњих, а за коју се доказало да њихова није, и

б) Једна бала коже за црвље број 1429 Кграма 32, дошло са осталом робом, спроводница број 53, од 14. јула 1908 а без да је ова у спроводници увећана, на име Мила Мартиновића овдашњег, за коју Мартиновић није могао документирати да је његова роба.

Те се овим позивају прави власници роба, да најдаље до 20 фебруара текуће год. поднесу исправне рачуне потписаној царинарници, на основу којих би им се могла издати роба. У противном царинарница ће поступити у смислу члана 69. а у вези са чланом 74 „Царинског Закона“

Број 27

Данилов-град, 20. јануара 1909 год.

В. д. управника царинарнице

р. 147, бр. 48 2,2 П. Бошковић

ОГЛАС

У магазину ове царинарнице налазе се сљедеће ствари:

1) три пакета малих вунених шалова бр. 718, 719 и 720, предати царинарници од стране мј. сн. поштанског уреда 26 децембра 1907 упућени на адресу Алија браће Башића овдашњих трговаца.

2) Једна кашета вина у бочицама под ознаком Ф. С. № 3322, тежине килограма 25, предата царинарници 28. новембра 1907 — упућена спроводницом његушке царинарнице на адресу овдашњег дјевачког института.

3) Једна кашета разних ликијера у бочицама под ознаком ФАСС № 100, тежине килограма 50, предата царинарници 13. јуна 1908 а упућена такође спроводницом његушке царинарнице на адресу браће Рашку, овдашњих механичара.

4) Један сандук памучних машких панова са ознаком FA № 795, тежине килограма 260; упућен уз спроводницу поменути царинарнице на адресу Селима Ђебезића, мјесног трговца, а предат овој 14. текућег мјесеца ове год.

Именоване особе, на које су горе речене ствари адресиране, позивате су у своје вријеме од стране ове управе да упућене им ствари приме уз исплату припадајуће царине на исте, на чему су изјавили да неће да их приме под изговором да за њих нијесу чинили никоме поруџбине.

Тога ради овим се позивају сви они, који би имали право власништва над горе изложеним стварима, да се најдаље до 1. марта ове год. пријаве овој управи са чистим документима на основу којих би могли поменути ствари дићи из овдашњег магацина уз исплату припадајуће царине као и споредних трошкова на исте, иначе, ко се до одређеног дана не пријави по горњим предметима, потписата ће управа са истима поступити у смислу II-е и III-ће алинеје 69-ог чл. царинског закона, а у вези са 74-им чл. истог закона.

Број 77.

Цетиње, 29. јануара 1909.

Управа Цетињске Царинарнице

Р. 276. Бр. 63, 1,1

БАРСКО ДРУШТВО

Распоред плевидбе поштанскијех и трговачкијех параброда по Скадарском језеру и Бојани.

Полазак: Поштански и трговачки параброди полазе сваки дан осим недеље у 10 сати прије подне из Скадра и тичу Вир—Плавницу; понедељником, сриједом и петком, а Плавницу—Вир; уторником, четвртком и суботом. Истог дана враћају се у Скадар.

Сретање: На Виру с државном барском дилижансом у доласку и поласку.

Полазак: Из Ријеке за Вир полази сваки дан осим недеље у 11 сати прије подне и истог дана враћа се на Ријеку.

Сретање: С парабродом, који полази из Вира за Плавницу и Скадар и то: понедељником, сриједом и петком, а уторником, четвртком и суботом с парабродом за Вир и Скадар. На Виру пак с државном барском дилижансом у доласку и поласку.

Сретање: На Плавници с приватнијем подгоричкијем омнибусом у доласку и поласку.

Полазак: Из Скадра за Обод и обратно сваког дана осим недеље

За подробнија обавјештења треба се обратити односнијем друштвенијем агенцијам.

Р. 156. Бр. 128. 27,36

УПРАВА.

Књижевни Оглас

Потписата Књижара, добила је право на прештампање и издање свију Дјела Њ. Кр. Височанства Књаза Господара, од којих има на својме стоваришту сљедећа, и то:

Балканска Царица	кр. 120
Потоњи Абенсераж	140
Хајдана	140
Књаз Арванит	1—
Дале има на својме стоваришту ове књиге:	
Огледало Српско	3—
Јуначки Споменик	1—
Освета Косовска	2—
Словенска Слога	1—
Јунаштва Црногораца	1—
Српско Хајдуковање	60—
Четована и Мегдана	60—
Краљевић Марко	1—
Милош Обилић	1—
Пелагија Народ. Учитель биогрд. изд.	10—
Н. садско	5—
К. Ненадовић. Карађорђе	5—
А. Дима. 21 година после, у три књиге	12—
А. Бургеа. Царица Катарина, у 2 књ.	8—
Вој. С. Поповић. Освојење Бара	2—
Освојење Никшића	2—
Рамо	2—

Напомена. Ко узме од једне врсте 4 књиге добија пету гратис, а од књига под знаком * добија трећу књигу гратис, или сортирано 20% попушта.

С поштовањем

Прва К. Цр. повл. Књижара

П. М. Калуђеровића

П. п. Бр 275, 18,20

ПОЗИВ

НАРОДНА ШТЕДИОНИЦА НА ЦЕТИЊУ

позива

на уписивање IV-ог кола својих акција (удјела) са почетком уплате од 1. јануара 1909.

Вриједност је једне потпуно уплаћене акције кр. 104, — која се уплаћује кроз 4 године; а исплаћује се према чл. 60. својих правила, свршетком пете године са припадајућом добити (дивидендом).

Цетиње, 10. децембра 1908.

Управа

р. 56, бр. 559. 4,6 Народне Штедионице

Пријатељима књижевности

Од 1. јануара 1909. године Српски

Књижевни Гласник улази

у девету годину свога издавања.

За осам минутих година Српски

Књижевни Гласник је био нај-

бољи часопис у Српству. То пот-

врђују многи српски, хрватски,

бугарски, словеначки и словенски

листови, као и огроман одзив пуб-

лике у Србији и ван Србије. Стал-

не рубрике Српског Књижевног

Гласника јесу: 1) Приповетке,

романи и драме (изворне и пре-

ведене), 2) Песме (изворне и пре-

ведене), 3) Огледи из књижевности,

науке и друштвеног живота,

4) Одломци из српске и стране

књижевности, 5) Ситни прилози,

6) Књижевни Преглед, 7) Научни

Преглед, 8) Појоришни Преглед,

9) Уметнички Преглед, 10) Полити-

чки Преглед, 11) Оцене и При-

кази, 12) Белешке. Претплата се

шаље увек напред и она износи:

на годину 18 динара (круна),

на 6 месеци 9 динара (круна),

на 3 месеца 4-50 динара (круна).

Претплату прима

Администрација Српског Књижевног

Гласника. Београд, Ско-

пљанска улица 9. П. п. Бр 37 3,5

НА ЗНАЊЕ

На изјаву мога оца Риста изнесу у „Гл. Црногорца“ објављујем, да сам пунољетан, и од данас одијелит, и по закону могу располагати својином.

Данилов-град.

р. 28, бр. 59 2,2 Бо

Управа Краљ. Срп. Држ. Класне Лутрије

објављује овим, да је за главног овлашћеног продавца њених срећака у Црној Гори поставила Никшићско Трговачко Акционарско Друштво, које ће од 11. ов. мј. отпочети са продајом срећака I. класе 37. кола. Л.Бр. 5842. Из Управе Краљ. Срп. Држ. Класне Лутрије, 9. децембра 1908 год. у Београду. П. п. Бр. 582.—б. 4,5

ОГЛАС Потписати ће; почевши од 15 фебруара ове године, распродавати своју књижарску радњу, на мало и велико, са попустом од 10—40% испод номиналне вриједности: услед чега овим скрећем пажњу поштованим муштеријама, који бише жељели купити јефтино књига, канцеларијског и школског прибора; дописних карата са сликама, икона и другог. Све по најјефтинијим цијенама.

Уједно молим све моје дужнике, да изволе измирити своја дуговања, најдаље до половине мјесеца марта, ове године, посље којега дана ћу без разлике од свакога, преко свог пуномоћника судским путем накужавати.

Споштовањем
р.90,бр.85 I,1 За Књижару П. М. Калуђеровић

БРИЈАЧНИЦА Јављам Поштованој Госоди муштеријама, да сам отворио бријачку радњу, Катунска улица број 32.

Цетиње, С особитим поштовањем
Боко Т. Велимировић
Р. 22, Бр. 51 2,3 бријач

Поштанске марке поништене црногорске и осталих балканских земаља купујем — сваку количину — по најбољим цијенама. Пошиљке и понуде на адресу.

А. Weisz, Briefmarkenhandlung.
п.п. Бр. 496. 8,23 **Wien I. Adlergasse, 8.**

ПРОДАЈЕМ моју кафанску радњу од моје драге воље, у Катунској улици број 74. Ко би хтио купити наједно нека ми се пријави до 15 овог мјесеца, да му је дам по рачуну, иначе од тога дана распродају поједине ствари. Цетиње, 5 фебруара 1909

Споштовањем
р. 50, бр. 83 I,2 Франо Леши (Дебели)

ЗАХВАЛНОСТ

Ученици-це Никшићске народне основ. школе приредили су у очи Никољ-дана забаву у корист фонда за потпомагање сиромашних ученика, и том приликом приложили су:

Штепан Шобајић и синови, трговци, круна 23; Душан Вујица 22; Обрен Николић капетан у пенсији 20; Васо Насић гостионичар 13; Васо Сеферовић, трговац 8; По 7 круна: Максим Јовановић управник штедионице Спасоје Вујовић, Видоје Жуткић, трговац, Бошко Вукаловић, Лазар Бољановић благајник школског одбора, Андријески гостионичар, Каптан Лукачевић трговац; По 6 круна: Иво Калуђеровић обласни економ, Мило Ђурашевић гостионичар; По 5 круна: Ђуро Ивовић шеф обласне полиције, Шћепан Кустудић председник друштва „Захумље“, Шпири Обрадовић Бапић, Јован Поповић трговац, Грујо Чоловић трговац, Митро Поповић црвљар; По 4 круне: Мило Церковић управник трговачког удружења, Благоје Вукотић свештеник Никшићског манастира, Митар Николић, Спасоје Крушић, Панта Њукић, Благо Батричевић, Ђуро Тамничић; По 3 круне: Симо Секулић управник поште и телеграфа, Павле Павловић учитељ, Васо Ђурић чиновник Трговачког Удружења, Арсо Чопић трговац, Урош Павић трговац, Никола Павићевић терзија; По 2 круне: Живо Никчевић секретар обласне управе, Милић Радовић заступник надзорника, Саво Кустудић председник вароши Никшића, Димитрије Николић члан обласног суда, Васко Марјановић капетан, Божо Мартиновић судија општинског суда, Милија Вуисић вршилац дужности секретара обласног суда, Никола Пекић чиновник поште, Драго Мартиновић поручник, Јошко Пајевић писар обласне управе, Милован Јабан чиновник поште, Лука Јовићевић фабрикант војне оружане, Миша Меденица потпоручник, Новица Јовић секретар општинске управе, Радован Мишковић официр, Томо Спасојевић, Михаило Вуисић, Миливоје Вукићевић, Данило Петровић, Јаков Мишковић чиновник штедионице, Благо Николић чиновник, Јово Ковачић чиновник Трг. Удружења, Ђорђе Ковачић благај штедионице, Тодор Стефановић благај Трг. Удружења, Неђељко Ђезевић, Ружа Јововић, Мила Макрић, Душан Вујица трг., Благо Јокановић чиновник Трговачког удружења, Гоко Грбовић чиновник штедионице, Крсто Новаковић трговац, Ристо Самарић трговац, Љубо Радовић трговац, Грујица Новаковић трговац, Периша Почек, Томо Богдановић, Симо Гломазић трговац, Јово Поповић трговац, Ђуро Радан, Ристо Даниловић, Јевто Драшковић гостионичар, Милан Контић, Тодор Николић, Благота Радуловић гостионичар, Васо Баљевић, Рало Бешлић трговац, Шабан Харовић трговац, Ђуш Колић трговац, Јоке Николић, Михаило Вукаловић.

Овим се поменутим приложницима изјављује најтоплија благодарност, јер су тиме омогућили заснивање ове корисне установе, чије ће плодове уживати сиромашна дјеца, које се школују у овдашњој школи.

Никшић, 31 јануара 1909.

Управитељ Никшићске школе
р. 415, бр. 80 I,1 Радосав Николић

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом смрти нашег непрежаљеног брата и оца

† НЕШКА А. ВОЈВОДИЋА

који се у 66 години свога јуначког живота пресели у вјечност 2 јануара о. г. г. сматрамо за особиту дужност и овим путем дубоко благодарити на саучешћу г. г. бригадирима: војводи Машу Ђурићу и сардару Нику Кусову на писменој саучешћу, којим истакосе покојниково витештво,

нека је наша срдачна захвалност Горњо-Црмничанима, Доњо-Црмничанима и Љуботињанима, свијема пријатељима, кумовима и познаницима, који у великом броју учествоваше при спроводу нашег милог покојника и тиме ублажише нашу дубоку тугу за њим. Хвала мјесном свештенику г. Машану Поповићу, који је чинодјејствовао при спроводу. Срдачна хвала г. учитељу Марку Вујаичићу, који се са покојником дирљивим говором опрости.

Још једном свима и свакоме нека је наша дубока благодарност на указном саучешћу у нашој голомој жалости.

Грађани, 12. јануара 1909.
Ожалошћени: брат **Томаш**, синови: **Ђуро**, **Стеван** и **Јово**, кћери: **Икача**, **Марца** са осталом родбином **куће Војводића** р. 150, бр. 77 I, 1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом смрти наше нигда непрежаљене и незаборављене супруге, односно мајке, снахе, шћере и сестре

† СТАНЕ ВУКЧЕВИЋ

рођене ПЕТРОВИЋ — ЊЕГОШ

која се, послје двомјесечног тешког боловања, у вјечност пресели 21 ов. мј. а матери земљи предаде 22 истог у Берима, у 22 години свога живота — најљепшем цвијету њене младости — указано нам је велико саучешће, те сматрамо за свету дужност овим путем свима саучесницима изјавити своју најтоплију благодарност.

Особита хвала г. г. докторима Стринићу и Кучићу, који не пожалише труда, еда би покојницу отргли из чељусти неизмијерне смрти.

Неизмијерна хвала г-ђици Софији Петровној Мертваго, Началници Дјевојачког Института, која над покојницом, преко господина Риста Поповића, великосудије вијенац положи.

Доживотна хвала: Кучима, Подгоричанима, Цекиљанима, Команима, Голубовчанима, Ботунјанима, Грбавчанима, Крусама, Беранима, Лекићанима, Брежиљанима, Грачанима, Парчанима, Фармачанима и Дражевићанима, који у онако великом броју дођоше, покојницу оплакаше и до вјечне куће испратише.

Хвала г. г. свјештеницима, који над покојницом опјело извршише, а такође и мјесним учитељима, који са ђацима спроводу присуствоваше и тиме исти увеличаше.

Хвала буди г. Симу Вукчевићу, који се са онако дирљивим говором са покојницом на гробу опрости, и тим нашу тугу велико ублажи. Захвални и благодарни остајемо свима онима, који нам писмена и телеграфска саучешћа упутише.

Дражевина, 22 јануара 1909 године
У име ожалошћених породица: командир **Симон Вукчевић**. Р. 204, Бр. 82, I, 1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом смрти нашег нигда непрежаљеног сина, односно брата и ђевера,

† МИХАИЛА

којег несретни случај неумитне смрти покоси у радњи Тредавице Аласка у Америци дана 14 децембра прошле године, у цвијету младости у 31 години свог живота.

Неможемо пропустити а да не захвалимо друштву „Словенска Слога“ а тако и браћи Дробњацима, који покојника до вјечне куће са сузама испратише, и нас за овај несретни случај писмено извјестише.

Хвала грађанству вароши ове као и племеницима Дробњака, који нам похиташе на глас смрти милог нам покојника и нама ублажише рањена срца.

Хвала свима и свакоме који лично, писмено или телеграфским путем изјавише нам своје саучешће.

У Шавнику, 31 јануара 1909

Ожалошћени: отац **Ристо**, мајка **Јана**, браћа: **Лука**, **Неђељко** и **Пахомије** јеромонах, сестре: **Савета** и **Марија**, снахе: **Стана** и **Мара Ивановића** са осталом родбином. р. 135, бр. 81 I, 1

ЈАВНА ЗАХВАЛНОСТ

Приликом смрти нашег нигда непрежаљеног сина, односно брата и братиња

ЗУБЕРА

(рахмет му души), који се 24 ов. мј. пресели у вјечност послје десето-дневног боловања у најљепшем цвијету своје младости у 26 години свог млађаног живота — не можемо пропустити а да јавним путем не захвалимо нашим супраћанима вароши Подгорице од све три вјероисповјести, који спровод увеличаше и нама у велико тугу ублажише.

Хвала Кучима, Братоножићима, Љешкопољцима и Лајбабама, као и другим оближњим селима, који не пожалише труда него на глас његове смрти, похиташе и лично саучешће изјавише.

Хвала пријатељима и познаницима из: Цетиња, Ријеке, Вир-Пазара, Бара, Улицина, Данилов-града, Никшића, Колашина, Андријевице, Тузи, Берана, Скадра, Трста и Беча, који нам телеграфски или писмено изјавише саучешће и у велико тугу ублажише. Још један пут свима хвала и вјечита благодарност.

Подгорица, 29 јануара 1909 год.
Ожалошћени отац **Садик Лукачевић** са браћом и цијелом родбином. Р. 145, Бр. 73 I, 1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом смрти наше миле и нигда непрежаљене кћери односно сестре и роднице

† АНЂЕ

која се 25 јануара ове године послје подужер боловања, у цвијету своје младости пресели у вјечност.

За особиту дужност сматрамо, да овим путем јавности изразимо најтоплију благодарност Њеном Височанству Књагиници Ђери, како на Њеном топлом телеграфском саучешћу, приликом смрти, тако и на Њеном честом узвишеном интересирању за вријеме боловања миле покојнице, што је утјешно и благотворно дјеловао на њу.

Такођер изјављујемо особиту благодарност г-ци Софији Петровној Мертваго, началници Института, која је хришћанском утјехом и старањем кријепила покојницу за вријеме боловања и као видљиви знак дубоког саучешћа, окитила лијелим вијенцем смртни одар покојнице. Велика хвала овдашњем свјештениству, који над покојницом опјело извршише и одпратише до вјечне куће. Велика хвала ђацима VI-ог разреда овдашње Велике Гимназије, који корпоративно са господином Пером Вучковићем — професором, присуствоваше спроводу миле покојнице. Хвала овдашњим основним школама. Неизмијерна хвала свијема оним, који било усмено, писмено или телеграфично дадоше израза свом топлом саучешћу, а нарочито онима, који у знак последње почести присуствоваше спроводу и одпратише покојницу до вјечне куће, те нам тим тешки бол и тугу ублажише, што нам их нанесе неутјешна смрт миле покојнице, на чему им још једном изјављујемо хвала!

Цетиње, 30 јануара 1809 год.
Ожалошћени родитељ **Прото Крсто Матановић** у име цијеле породице и родбине. Р. 216, Бр. 79 I, 1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом смрти моје никад непрежаљене супруге.

† СТАНЕ

која се послје шесто-мјесечног тешког боловања, у најљепшем цвијету живота, у 32-ој години, пресели у вјечност 27 јануара ове године на Цетињу, гдје је 25 истог мјесеца у општинском гробљу сахрањена — указано је мени и уцвијељеној фамилији силно саучешће, те сматрам за најпријатнију дужност овим путем најтоплије захвалити на првом мјесту: Њ. Кр. В. Књагини Милени на особитој пажњи према покојници за вријеме боловања; Њ. Њ. В. В. Књазу Мирку и Књагињи Наталији на особитој пажњи за вријеме болести на брзојавном саучешћу у мојој голомој несрећи и жалости; Њ. В. Књазу Петру на брзојавном саучешћу и господину Митрополиту на саучешћу.

Захваљујемо господи министрима, државним савјетницима, великосудијама, чиновницима Цетињском и поштованом грађанству; Бајицама, Доњокрајцима, Добљанима, Перазићима и браћи Цекиљанима, који својим присуством увеличаше спровод и ожалошћеној фамилији олакшаше бол.

Хвала господи докторима на усрдном раду око миле нам покојнице, а понаокоб господину доктору Огњеновићу на особитом труду за вријеме њеног боловања.

Хвала часном свјештениству и Цетињском учитељству, који с ђацима присуствова погребу.

Хвала свакоме, ко је уплакану фамилију изјавио своје усмено, писмено или брзојавно саучешће.

Цетиње, 30. јануара 1909.
Ожалошћени командир **Стево Јовићевић** с породицом. Р. 200, Бр. 72, I, 1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом смрти нашег нигда незаборављеног супруга односно оца, ђеда и свекра

† ИЛИЈЕ Ђ. ВУКОСАВИЋА

поткомандира

који се 5. јануара ове године пресели у вјечност у 67 години својег живота, сматрамо за своју најсрцецију дужност изјавити неизмијерну и вјечну благодарност Њ. Краљ. Височанству Књазу Господару на брзојавном саучешћу у нашој голомој тузи за драгим ни покојником.

Вјечита благодарност Њ. Високопреосвештениству г. Митрополиту Митрофану на Његовом брзојавном саучешћу. Такође вјечита хвала г. Војводи Пламенцу; г. министру војном Митру Мартиновићу; г. министру просвјете Ђ. Пламенцу.

Хвала г. Д-ру Цамани, који се брижљиво заузимао око покојника.

Доживотна хвала свима онима, који нам писмено или брзојавно саучешће изјавише као: г. г. војводи Машу Ђурићу; бригадиру Иву Ђурићу; командиру Крети М. Вујовићу; Марку Вујаичићу; Вуку Мартиновићу; поручнику Илији Вујаичићу; потпоручнику Јовану Петричевићу; Саву Попову Кнежевићу и Марку Р. Вујовићу.

Понаокоб хвала г. г. командирима Ићу Пламенцу, командиру Басу Бокану, командиру Милошу Лекићу, командиру Јовану Пламенцу и командиру Марку Ђурићу; г. г. официрима: Андрији Станковићу, Николи Сјепчевићу, Јоку Пламенцу, Виду Вујовићу, Ђурану Хајдуковићу, Саву Вукмановићу, Андрији Бокану, Милу Вукосавовићу, Илији Ђовденовићу, Ристу Ђонову, Миру Лекићу, Милу Петрановићу, Лабуду Ђурићу и Нику Пламенцу као командата поначасе чети при спроводу покојниково, који га по војничком церемонијалу матери земљи предадоше.

Хвала свјештенику Саву Вукосавовићу, који са ђацима спроводу присуствова и дирљивим говором са покојником се од стране присутних опрости.

Вјечита захвала: Љуботињанима, Грађанима, Подгоранима, Брчљанима, Дупиљанима, Трновљанима, Бољевићима, Годинјанима, Сеочанима, Буковичанима, Глухо-долјанима, Љимјанима, Улицинјанима, Беранима и браћи Сотонићима, који у оноликом огромном броју спровод увеличаше и нас на свагда задужише.

И опет вјечита захвалност свима и свакоме.

Сотонићи, 10. јануара 1909 год.
Ожалошћени: супруга **Стане**; син **Марко**; унук **Вукосав**; кћери: **Мара**, **Стана**, **Јована**; снахе **Киће** и остала родбина. Р. 279, Бр. 76 I, 1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Потресени до дубине душе тужном вијешћу, која нам стиже из Ацебала — Јужне Америке, да се наш нигда незаборављени: унук, син, брат и синовац

† Петар Б. Вујошевић

послје дужег боловања пресели у вјечност 9. новембра 1908. у цвијету своје младости у 22. години свог живота, не можемо пропустити, а да овим путем не изјавимо нашу особиту благодарност браћи Црногорцима и др. Србима у том мјесту туђег свијета, који не жалише труда око смрти свога друга, милог нам покојника, те га онако ожалише и на свечан начин до вјечне куће испратише, и од своје трудом стечене зараде приложише за упокојницу покојникову и то:

Глигору Б. Радоњићу, Филипу М. Радовићу, Спасоју и Илији П. Ђуровићу, Николи Радовићу, Петру Огашевићу, Мићу Огашевићу, Божу Ђовићу, Миру Миличковићу, Радовану Живковићу, Мирку Вујовићу, Тому Делићу, Андрији и Пеју Ђелији, Стевану Горановићу, Саву Ђурковићу, Голубу Вујовићу, Неђељку и Шулу Благојевићу, Николи Вујовићу, Вукадину Ацићу, Трипу Вујовићу, Секулу Фатићу, Илији Грозданићу, Николи Мартиновићу, Неђељку Поповићу, Обраду Станићу, Милићу Шешану, Секули Фатићу, Аћиму Вукмановићу, Стојану Јошановићу, Зарији Драгојевићу, Ристу Вујовићу, Благоји Ђукановићу, Савићу Ацићу, Бонку Вујошевићу, Шпиру Врачару, Милосаву Пешаљу, Јовану Вујовићу, Гашу Говедарици, Ђоку Дамјановићу, Петру Вукотићу и Стевану Кековићу.

Такође изјављујемо нашу особиту захвалност и признање: г. Војводи Вукану Милићу с Ђелицама; г. кап. Кићи Вукотићу с Чевљанима, Клементовцима и Марковљанима; г. оф. Илији И. Врбици; г. учитељу Марковићу; као год и нашим пријатељима и познаницима: Цуцама, Загарчанима, Орашанима и Штитарима, који у великом броју дођоше у покојниковом родном мјесту, те заједно с нама покојника по обичају ожалише и тиме нам тугу унеколико ублажише.

Ђелице, 21. јануара 1909.

Ожалошћени: ђед **Видак**, отац **Божо**, мајка **Марија**, браћа: **Душан**, **Никола**, **Бојо** и **Вуко**; стричеви: **Стеван Милутин**, **Ђуро** и **Андрија** — **Вујошевићи**. Р. 283, Бр. 55, I, 1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Поразени ненакнадним губитком ненадном смрћу нашега непрежаљеног сина и брата

† Баја В. Новаковића

који се 24 новембра прошле год. у најљепшем цвијету своје младости у 18 год. у Пиперима сам убио нехотице пушком. Несретник показујући знакове свога живота, ами и још надајући се на њега похитали смо са ранеником на Цетиње у Болницу „Данило I.“ Послје деветодневног лијечења и свесрдног љекарског заузимања испусти своју душу 3. дец. Поред све туге и жалости, сматрамо за дужност, да и овим путем, изјавимо најтоплију благодарност г. г. Докторима: Перазићу, Огњеновићу, и Стринићу на добром заузимању, да нашег покојника не пуште у руке немилосне смрти; срдачна хвала команданту војн. шк. командиру г. Стеву Јовићевићу на неограничени допун Белопавлићима и Пиперима — питомцима, који ноћ пресјеђеше код нашега покојника, остајући им вјечито благодарни; такођер хвала и г. г. командиру Пулевићу, поручнику Божовићу, потпоручицима: Бошковићу, Кнежевићу, Павовићу, и Вуовићу, који се у јутро нађоше код нашега покојника и са питомцима тужном дому упутише, и уз велики број цетињског грађанства испратише. Хвала г. свештенику Новици Радевићу на извршном опијелу. Такођер хвала г. учитељу Божу Поповићу, који са ђацима спровод увеличаше.

Вјечита хвала браћи Пиперима, који на глас, о доласку нашега покојника, похиташе у љешкопоље, среташе, и до вјечне куће испратише.

Вјечита хвала пријатељима Бјелопавлићима и Кучима, који увеликом броју дођоше, те покојников спровод увеличаше а нама ране ублажише. Особита хвала свим оним који покојника приликом лијечења посјетилише.

Још један пут хвала свима и свакоме; који у великој нам жалости учествоваше. Пипери, 28. децембра 1908 год.

Ожалошћени: отац **Видо**, мајка **Мируна**, браћа: **Милош**, **Заро**, и **Михаило**, сестре: **Анђа**, и **Милка**, са осталом родбином. Р. 265, Бр. 32, I, 1